

2018 – DOSARELE PATRIMONIULUI (II):

Lumea asta-i lume veche/ Și n-are demult pereche,/ Că și dacă ar avea,/ Ea n-ar fi să fie-a mea! - Pe urmele dacilor, pe Drumul Regelui, în Mărginimea Sibiului!

**Dosarele
patrimoniului (II)**

Romanian Villages
Explore a village and discover centuries old architecture and traditional ways of life

**ruinele
cetății
dacice**

**Vizitați
ruinele
din Tilișca**

**ruinele
cetății medievale**

**Tilișca - ținut de legendă; aici descoperiți
continuitatea supraviețuirii strămosilor. timp de milenii!**

Încă din 1884, cotidianul Tribuna a promovat monumentele istorice, directorul fondator Ioan Slavici desfășurând o activitate notabilă în acest domeniu. În calitate de secretar al comisiei pentru publicarea documentelor Hurmuzachi a efectuat mai multe călătorii la monumentele istorice din Muntenia și Oltenia (în vara anului 1875). Descrieri ale acestor monumente, cu starea lor de conservare, le regăsim în vechile pagini ale Tribunei sibiene.

Considerăm că este de datoria noastră să continuăm demersurile fondatorului, chiar dacă – astăzi - fiecare cititor poate descoperi listele de monumente istorice sibiene (și ale fiecărui județ din România - LMI), internetul asigurând un acces facil la informație. Oare este suficient? O listă a monumentelor istorice din 2015, înregistrează – în județul Sibiu – 1053 de monumente, din care deosebim ușor că primele 162 sunt monumente arheologice (15,3%). La prima vedere, listele sunt greoaie existând totuși o logică simplă; structural monumentele istorice se clasifică în patru categorii, funcție de natura lor: I. Monumente de arheologie, II. Monumente de arhitectură; III. Monumente de for public și IV. Monumente memoriale și funerare. Valoric toate cele patru categorii se impart în monumente de interes național (cat. A) și de interes local (cat. B). Aceste liste se actualizează periodic, noi monumente fiind clasate sau declasate, prin grija Ministerului Culturii.

În categoria I, a monumentelor arheologice regăsim situri arheologice, ateliere, așezări, necropole, necropole tumulare de incinerare, drumuri, urme de locuire, ferme agricole, așezări dacice fortificate, fortificații de pământ, fortificații cu val (Orlat), construcții civile, biserică romanică (la Cîsnădie), construcții romane, castru roman de marș (la Ocna Sibiului, pe drumul Topîrcii), fortificații medievale, așezări romane, cetatea Salgo (Sibiul), morminte izolate (Tîrnava), cetatea dacică pe dealul Cățanaș (Latene și cultură geto-dacică) și cetate medievală (sec. XII), la Tilișca.

Cele mai vizibile, dintre cele mai vechi ruine – din județul Sibiu - le regăsim în comuna Tilișca! Comuna este situată, nu departe de Sibiu (26 km), pe renumitul „**Drum al Regelui**”, care leagă localitățile Săliște, Galeș, Rod, Poiana Sibiului, Jina, Șugag, unind Mărginimea Sibiului de Novaci. Pentru mulți sibieni, Tilișca este o localitate de tranzit, vatra satului îngustă flancată de dealuri, neoferind vizitatorului perspectiva peisajului natural. Este, credem, unica așezare cu vatra dominată de culmi împădurite, ce se înalță cu peste 100 m, în spatele gospodăriilor. Pe dealul Cățanaș, dacii și-au ridicat o cetate supraveghind întreaga depresiune. Aici, încă, mai pot fi descoperite ruinele vechii cetăți dacice; pe terasele amenajate între cele două linii de apărare au fost construite locuințe, ateliere sau construcții pentru uzul gospodăresc. Știați că aici a fost descoperit – de prof. univ. dr. Nicolae Lupu - un atelier monetar, singurul de pe teritoriul Daciei? Pe dealul „*Cetate*”, micul zid, reprezintă ultima urmă din ruinele cetății medievale, de la sfârșitul sec. al XIII-lea, abandonată pe la mijlocul secolului al XIV-lea. După aproape un mileniu, înălțimile strategice ale dealurilor erau apreciate, acestea oferind posibilitatea supravegherii văilor înguste, dar și a culoarului Secașului Mare și a Cibinului. Pintenul alpin al munților Cindrelului, înălțat maiestuos deasupra vetrei actuale a satului, ascunde pe celelalte plaiuri (Plaiul și Pleșa) o așezare milenară; aici se poate descoperi modul în care strămoșii noștri au supraviețuit timp de secole, un ținut de legendă, fermecător prin toate elementele care-l definesc. Pe aceste plaiuri, tilișcanii își păstrează vechile locuințe de vară, crescând animale, la fel cum o făceau strămoșii lor.

Stema așezării cu scutul cu coroana murală surprinde identitatea comunei Tilișca. Albastru reprezintă blândețea, frumusețea, credința neamului, ordinea și adevărul dar și culoarea tradițională a tencuielii vechilor case din bârne. Berbecul de argint are coarnele de aur, semnificând forța, grandoarea, bogăția dar și inteligența, prestigiu și virtutea. Argintul figurilor heraldice înseamnă devotament, corectitudine, puritate, înțelepciune și durată în timp. Toate acestea sunt valorile comunității, valori moștenite și păstrate cu sfințenie, din generație în generație. Berbecul semnifică ocupația tradițională a poporului român, moștenită din vremurile dacilor, până în prezent. Practicând oieritul tilișcanii și rodenii au reușit să ridice această comună, dezvoltând prezenta civilizație. Zidul din partea superioară reprezintă civilizația edificată de daci (ruinele cetății de pe dealul Cățanaș) dar și comunitatea ce s-a dezvoltat în ultimele două milenii (a se vedea și ruinele cetății medievale), toate fiind mărturii ale unui trecut frământat. Coroana murală cu turnul de argint semnifică statutul de comună al așezării. Mesajul stemei este dat de ansamblul elementelor ce îndeamnă generațiile viitoare să păstreze valorile eterne ale comunei: cunoașterea și cinstirea originilor și continuarea ocupațiilor și tradițiilor. Comuna poate fi descoperită pe un traseu tematic (proiect din fonduri U.E. – A.F.I.R.) marcat “*Pe urmele dacilor, pe drumul regelui, în Mărginimea*

Sibiului”, toate obiectivele turistice din Tilișca și Rod fiind ușor de reperat pe hărți, panouri și cu săgețile indicatoare. Mai sunt puține case tradiționale din lemn, casa muzeu conservând vechiul interior al locuinței.

«**Părintele istoriei**» Herodot ne aprecia strămoșii: ”*geții erau cei mai viteji și mai drepți dintre tracii*”. Burebista “*cel dintâi și cel mai mare dintre regii Traciei*”, a fost – probabil - și în cetatea dacică Tilișca, el întărind-o și incluzând-o în sistemul exterior al fortificațiilor din Munții Orăștiei (azi, pe listele patrimoniului mondial UNESCO). Tilișca păstrează și vechiul drum antic, care urmărea culmea dealurilor, accesul făcându-se din vatra actuală a Galeșului, prin Zăpodie, pe lângă cetatea dacică, urcând peste Vârful Butila, peste Dealul Dorului (în Rod) și apoi spre cetatea Căpâlnei, traversând valea Frumoasei. Acest drum a fost ”bătut” multe veacuri de păstorii acestor locuri, care-și duceau oile la munte. Drumul antic era același pe care, în evul mediu, rodenii mergeau spre Tilișca, până târziu, în sec. XX-lea. Drumul a fost abandonat, parțial, începând cu 6 octombrie 1935, odată cu inaugurarea de către regele Carol al II-lea a noii șosele, numită - de localnici - “**DRUMUL REGELUI**”. Aceste urme trebuiesc marcate cu respect și pioșenie, știind că “*fără cultul trecutului nu există iubire de țară*” (M.Eminescu). Urmărind stindardul dacic, descoperiți comuna Tilișca, în care fiecare petec de pământ, dar și în zidurile caselor, găsim urmele strămoșilor noștri, dacii. Tema istoriei dacilor este larg dezbătută deși sursele de informații științifice sunt sărace, iar izvoarele vechi scrise trebuiesc completate cu cercetări arheologice sistematice. Poporul român moștenește civilizația și cultura geto-dacilor în folclor, artă plastică, dansuri, obiceiuri, tradiții, lexic, etc. Astăzi, știm că Dunărea și Carpații nu au reprezentat – niciodată - o frontieră etnică, lingvistică, economică sau culturală, aceste bariere naturale unind, în loc să despartă. În lirica poetului Ovidiu, descoperim versul: “*Păstorul cânta din fluierul lui lipite cu smoolă*”, amintindu-ne că folclorul nostru, în special doina, are origine dacică. În România sunt locuri ce păstrează urmele strămoșilor, Tilișca fiind mândră că se numără printre localitățile ce conservă vestigiile autentice, despre începuturile neamului nostru. Cucerirea romană nu a însemnat abandonul acestor frumoase plaiuri, ci o etapă nouă a istoriei noastre. **Cutreierând aceste locuri, descoperiți fiorul reîntoarcerii ACASĂ!**

(va urma bilunar – vinerea; proiect ecomuzeu)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/eveniment/dosarele-patrimoniului-ii-lume-asta-i-lume-veche-si-n-are-demult-pereche-ca-si-daca-ar-avea-ea-n-ar-fi-sa-fie-a-mea-pe-urmele-dacilor-pe-drumul-regelui-in-marginimea-sibiului-135182.html>. În: *Tribuna*, 18 mai 2018

